

DET KONGELIGE ENERGIDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

25/2441-

27. april 2026

Statnett SF og Glitre Nett AS - Klage og innsigelse på NVEs konsesjon til ny Eiker transformatorstasjon

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ga 26. august 2025 Statnett SF (Statnett) og Glitre Nett AS (Glitre Nett) konsesjon til å bygge Eiker transformatorstasjon i Øvre Eiker kommune, med tilhørende adkomstvei og andre hjelpeanlegg. Konsesjonen omfatter også tillatelse til å legge om ledningsnettet inn til den nye transformatorstasjonen. Eiker transformatorstasjon skal erstatte Flesaker transformatorstasjon i Vestfossen.

NVE ga samtidig med konsesjonen samtykke til ekspropriasjon for nødvendig grunn og rettigheter til å bygge og drive anleggene. Statnett og Glitre Nett har i en felles klage datert 16. september 2025 påklaget NVEs konsesjonsvedtak. NVE har vurdert klagen, men finner ikke at den gir grunnlag for å endre vedtaket.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (Statsforvalteren) har i brev av 11. april 2024 fremmet innsigelse til konsesjonen. Innsigelsen ble opprettholdt i brev datert 14. november 2024, etter at Statsforvalteren hadde mottatt og vurdert tilleggsopplysninger fra Statnett. Statsforvalteren opprettholdt også innsigelsen etter at NVEs konsesjonsvedtak ble fattet. NVE oversendte klagen og innsigelsen til behandling i Energidepartementet den 1. oktober 2025.

Bakgrunn

Statnett anser det nødvendig å spenningsoppgradere nettet i regionen til 420 kV, for å legge til rette for forventet forbruksvekst på Østlandet, og for å øke overføringskapasiteten mellom Sør- og Østlandet. For å spenningsoppgradere er det behov for å øke transformeringskapasiteten i det som i dag utgjør Flesaker transformatorstasjon, noe som krever større arealer enn hva som er tilgjengelig ved dagens stasjon. Statnett og Glitre Nett

Postadresse
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
postmottak@ed.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 59
ed.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
977 161 630

Avdeling

Saksbehandler
Runa
Kathrinsdatter
Almeland
22 24 61 87

har derfor søkt om å bygge en ny transformatorstasjon ved Skjelbredplassen på heia vest for Skjelbred, om lag 2,5 kilometer fra Flesaker stasjon. Flytting av stasjonen krever også omlegging av dagens ledningsnett. De nye kraftledningene vil ligge 500 meter lenger sørvest for dagens trasé, omtrent 300 meter fra Fiskumvannet naturreservat. Søknaden omfatter også ny tilkomstvei til stasjonen, som er planlagt å gå fra nye Fiskumvannet næringsområde.

Statnett har i en tidlig fase vurdert ulike plasseringer av transformatorstasjonen og ledningstraseen. Andre alternativer ble forkastet grunnet ulike forhold, som nærføring til boliger, krevende terreng, sikkerhet og tekniske hensyn. På denne bakgrunn valgte Statnett å bare gjennomføre konsekvensutredning for det omsøkte alternativet.

Det er registrert hekkeområder for truede og nær truede rovfuglarter i tiltaksområdet. Tiltaksområdet ligger i tillegg i influensområdet til Fiskumvannet naturreservat. Reservatet har status som Ramsarområde, som betyr at Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på reservatet som våtmarksområde og leveområde for flora og fauna. På denne bakgrunn har NVE i konsesjonsvedtaket stilt en rekke vilkår for å ivareta hensynet til natur og miljø, herunder konsesjonsvilkår for å bevare sårbare fuglebestander i området.

Det er også observert både utvalgte naturtyper og den prioriterte arten dragehode i tiltaksområdet. NVE skriver følgende i konsesjonsvedtaket: «Forekomstene av de utvalgte naturtypene hule eiker, åpen grunnlendt kalkmark og slåttemark og den prioriterte arten dragehode i området ved Flesaker transformatorstasjon skal ivaretas i anleggs- og driftsfasen. Nødvendige tiltak skal beskrives i detaljplanen». Vurderinger og nærmere angitte tiltak og hensyn finnes i NVEs begrunnelse for vedtak om Eiker transformatorstasjon. Denne delen av konsesjonen er ikke påklaget, men departementet gjør oppmerksom på at det må søkes statsforvalteren om dispensasjon fra forskrift om den prioriterte arten Dragehode dersom aktivitet kan komme i konflikt med forskriftens forbud mot uttak, skade og ødeleggelse av arten.

Klagen fra Statnett og Glitre Nett

Statnett og Glitre Nett har påklaget de to første kulepunktene i konsesjonsvilkår 11. «Fugl». Første kulepunkt krever en kartlegging av aktive reirlokalteter for sårbare og truede fuglearter i tiltaksområdet før hver byggesesong. Andre kulepunkt krever stans av støyende anleggsarbeid dersom aktiv hekking av sårbare og truede rovfuglarter foregår innen 500 meter fra tiltaksområdet. Statnett og Glitre Nett klager på konsesjonsvilkåret som gjelder Eiker transformatorstasjon.

Statnett og Glitre Nett påpeker at de ikke skiller mellom ulike byggesesonger ved byggingen av transformatorstasjonen, slik vilkåret synes å forutsette. Selskapene skriver at byggefasen er avhengig av støyende arbeid, og at konsesjonsvilkåret medfører at de ikke får gjennomført slikt arbeid før kartlegging er gjennomført og resultatet foreligger. Nettselskapene mener kartleggingen ikke vil være klar før sommeren 2026, siden forskjellige arter etablerer seg og hekker på forskjellige tidspunkt. Fugleartene vil igjen etablere seg i februar 2027 og da må ny kartlegging gjennomføres. Etter klagerens vurdering innebærer dette i praksis at støyende

arbeid ikke kan gjennomføres i perioden fra februar til juli/august. Når dette er tilfellet mener selskapene at kartleggingsvilkåret mister sin hensikt, ettersom de uansett er avskåret fra arbeid i hele hekkesesongen.

Vilkårene fører ifølge Statnett og Glitre Nett, til at oppstarten av Eiker transformatorstasjon blir forskjøvet med om lag et halvt år, og at hele anleggsperioden totalt blir forsinket med rundt ett år. Statnett påpeker at tilleggskostnaden vil være 130 millioner kroner for hvert år med forlengelse. I tillegg vil formålet bak utbyggingen utsettes. Statnett og Glitre Nett peker også på at uforutsigbarhet knyttet til stopp og start av byggingen av anlegget vil gjøre det vanskelig å skaffe entreprenør til prosjektet. Videre mener tiltakshaverne at en forlenget og usammenhengende anleggsperiode vil være negativt for beboere, grunneiere og jordbruksinteresser i området.

NVEs merknader til klagen

NVE mener at vilkårene ikke er svært tyngende for tiltakshaverne, og at det ikke vil forsinke oppstarten så mye som Statnett og Glitre Nett gir uttrykk for. NVE peker på at formålet med kartleggingsvilkåret er å kartlegge registrerte truede rovfuglarter som hekker i området, ikke alle fugler som potensielt kan hekke i området. Kartleggingen skal være et grunnlag for kulepunkt nummer to i konsesjonsvilkår 11 om tilpasning av støyende arbeid i anleggsperioden. Dersom hekking ikke påvises, vil ikke tiltakshaverne være pålagt tilpasninger.

NVE skriver videre at merkostnader ikke ble hensyntatt da vilkårene ble satt. NVE mener likevel at kostnadene ikke er urimelige, siden det fremgår av naturmangfoldloven § 11 at det er tiltakshaver som skal bære kostnadene ved miljøforringelse.

Innsigelsen fra Statsforvalteren

I høringsuttalelse av 14. november 2024 varslet Statsforvalteren innsigelse til konsesjonssøknaden. Statsforvalteren peker på at ledningsnettet er planlagt 300 meter fra Fiskumvannet naturreservat, som har status som Ramsarområde. Statsforvalteren peker på at det er registrert et stort antall sjeldne og rødlistede fuglearter i naturreservatet, blant annet rovfuglarter som bruker området som hekkeområde og jaktområde. Statsforvalteren mener det er spesielt problematisk at ledningsnettet kommer nærmere vernegrensen enn tidligere og at luftspennet blir høyere og bredere, da dette øker kollisjonsfaren for fugl. Statsforvalteren forstår konsekvensutredningen slik at selv med vilkår om montering av fugleavvisere på topplinene på ledningene, vil tiltaket medføre betydelig miljøskade og varig forringelse av naturreservatet.

På bakgrunn av dette mener Statsforvalteren at Statnett og Glitre Nett ikke har utredet ulike alternative plasseringer av transformatorstasjonen og ledningsnettet godt nok. De mener også at selskapene burde vurdere alternative plasseringer i et større område enn det som er vurdert i dag. Statsforvalteren viser til at Statnett har gjennomgått alternativer, men at argumentene som brukes for å forkaste disse i liten grad kan tillegges vekt. I en helhetsvurdering mener Statsforvalteren at naturverdiene må tillegges særskilt vekt, spesielt

siden de er av internasjonal betydning. Dette innebærer etter Statsforvalterens vurdering at andre hensyn, som tekniske og kostnadmessige vurderinger, må tillegges mindre vekt i den samlede vurderingen.

Energidepartementets vurdering

Energidepartementet gjennomførte 6. november 2025 befaring av planområdet, sammen med representanter fra Statsforvalteren, Statnett, Glitre Nett, Klima- og miljødepartementet (KLD) og Miljødirektoratet. I ettertid hadde Energidepartementet et møte med Statnett og Glitre Nett der selskapene blant annet informerte om konsekvenser av kabling.

Departementet skal i klagebehandlingen vurdere de anførselene som fremsettes i klagen, og har kompetanse til å prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd.

Departementet har også myndighet til å avgjøre om innsigelsen skal tas til følge, jf. plan- og bygningsloven § 5-6 (1), jf. energiloven § 2-2 (6).

Klagen på konsesjonsvilkårene

Statnett og Glitre Nett har levert en felles klage på de to første kulepunktene i konsesjonsvilkår 11. «Fugl», som gjelder kartlegging av aktive reirlokalteter og potensiell stans i byggearbeid.

NVE har fastsatt det påklagede vilkåret med utgangspunkt i konsekvensutredningen Multiconsult utførte i forbindelse med konsesjonssøknaden. I utredningen ble forstyrrelser for sensitive arter i skog utpekt som en av de største negative virkningene for naturmangfold. Utredningen fant tre sårbare (VU) eller nær true (NT) arter med hekkelokaliteter i influensområdet, hvorav én av artene er vurdert til konsekvensgraden «Betydelig miljøskade (--»)». På bakgrunn av dette anbefaler Multiconsult at det bør gjennomføres supplerende kartlegging av hekkeområder og hekking for rovfugl i forkant av anleggsstart slik at anleggsaktiviteter kan tilpasses eventuell hekking i området. Multiconsult anbefaler videre at dersom det påvises hekking hos sårbare arter av rovfugl må eventuell støyende aktivitet som sprenging eller intensivt massearbeid, terrengtransport og transport med helikopter, utføres utenfor hekkesesongen til rovfugl om mulig.

Statnett og Glitre Nett forstår konsesjonsvilkåret som et krav om å kartlegge hekkelokaliteter for alle fuglearter i området før byggearbeidene igangsettes. Ifølge Statnett og Glitre Nett vil vilkåret føre til en betydelig utsettelse av anleggsarbeidet, da kartlegging av hekkelokaliteter i realiteten vil foregå i store deler av vår- og sommerhalvåret.

Departementet finner grunn til å presisere at kartleggingsvilkåret kun gjelder allerede kjente reirlokalteter for tre kjente rovfuglarter. Etter departementets vurdering vil selve kartleggingen medføre feltarbeid i februar/mars, og dermed ikke forlenge anleggsperioden betydelig. Dersom det påvises hekkende rovfugl på de aktuelle lokalitetene under kartleggingen, følger det av konsesjonsvilkåret at støyende anleggsarbeid innenfor en avstand på 500 meter fra tiltaksområdet må stanses. Dette kan medføre en forlengelse av anleggsperioden. Departementet mener imidlertid at en slik forlengelse må godtas, og viser i

den forbindelse til at konsekvensutredningen nevner at kartlegging av rovfuglarter og begrensning av støyende arbeid er viktig for å unngå forstyrrelser av rovfuglarter i en sårbar hekkeperiode.

Statnett har overfor departementet opplyst at byggingen av transformatorstasjonen vil foregå kontinuerlig gjennom hele året, uten inndeling i byggesesonger. Ettersom anleggsarbeidene berører flere hekkesesonger, presiserer departementet vilkåret slik at tiltakshaverne må gjennomføre kartlegging i forkant av hver hekkesesong. Etter departementets vurdering er dette nødvendig for å unngå forstyrrelser av rovfuglarter gjennom hele anleggsfasen.

Departementet presiserer nedenfor de to første kulepunktene i vilkår "11.Fugl".

Kartlegging av aktive reirlokalteter

Det skal gjennomføres kartlegging av kjente aktive reirlokalteter for tre kjente truede og nær truede rovfuglarter i tiltaksområdet, som underlag til å vurdere tilpasning av anleggsarbeidet. Kartleggingen skal utføres med bruk av relevant fagkyndig kompetanse, og undersøkelsen av hekkelokalteter skal gjennomføres før hver hekkesesong for de aktuelle artene. En plan for gjennomføring av kartleggingene og en beskrivelse av hvordan anleggsarbeidene eventuelt skal tilpasses, skal inngå i detaljplanen.

Begrensning av anleggsperioden av hensyn til truede og nær truede rovfuglarter.

Dersom aktiv hekking av kjente truede og nær truede rovfuglarter forekommer innenfor en avstand av 500 meter fra tiltaksområdet, skal det ikke gjennomføres støyende anleggsarbeid som for eksempel sprenging, boring og helikopterflyging i de aktuelle artenes hekkeperiode, med mindre det vurderes at slikt anleggsarbeid medfører ubetydelig risiko for skade på rovfuglartene.

Innsigelsen fra Statsforvalteren

Statsforvalteren legger til grunn at tiltaket i sin endelige form vil medføre betydelig miljøskade, og har på bakgrunn av dette fremmet innsigelse til konsesjonssøknaden. De kritiserer også tiltakshaverne for ikke å ha utredet alternative plasseringer av tiltaket godt nok.

I prosjekter som krever konsesjon, skriver Statnett at det er vanlig praksis å gjennomføre en tidligfaseutredning hvor alternative plasseringer blir vurdert opp mot hverandre.

Tidligfaseutredningen resulterer i valg av ett alternativ som blir konsekvensutredet og konsesjonssøkt. Departementet forespurte 20. oktober 2025 Statnett og Glitre Nett om en redegjørelse for tidligfasevurderinger av alternative plasseringer av transformatorstasjon og ledningstrasé. Statnett viste til et offentlig notat oversendt NVE, hvor alternative plasseringer var vurdert for både transformatorstasjonen og ledningstraseen. Alternative plasseringer og traseer ble i tillegg diskutert på befaring 6. november 2025 og i møte mellom departementet og selskapene 12. desember 2025. Departementets vurderinger er basert på Statnetts notat og nevnte samtaler med selskapene, i tillegg til tilgjengelige saksdokumenter og innspill fra KLD.

Slik departementet forstår det ble fem alternative plasseringer av transformatorstasjonen vurdert i en tidlig fase. Fire av plasseringene bortfalt da det ikke var teknisk mulige å bygge stasjonen på de foreslåtte plasseringene, blant annet grunnet kvikkleire og kupert terreng. Den konsesjonssøkte plasseringen var slik departementet forstår det valgt på bakgrunn av tekniske krav, samt hensyn til eksisterende ledningsnett. Det følger av forskrift om konsekvensutredninger § 19 annet ledd at en konsekvensutredning skal redegjøre for de alternativene til utforming, teknologi, lokalisering, omfang og målestokk som forslagsstilleren har vurdert, og en utredning av relevante og realistiske alternativer. Slik departement forstår resultatet av tidligfasevurderingene, fant Statnett ingen realistiske alternativer til den omsøkte lokaliseringen, og har derfor kun valgt å konsekvensutrede omsøkt plassering. Departementet mener det er positivt å vurdere alternative plasseringer i konsesjonssaker, men anser det som lite hensiktsmessig å konsekvensutrede alternativer som uansett ikke er teknisk gjennomførbare.

Departementet har videre forståelse for at det er krevende å flytte transformatorstasjonen ut av det større området som ble vurdert, da dette krever omfattende endringer av tilhørende ledningsnett og større terrenginngrep, samt komme i konflikt med boligbebyggelse langs elva Dørja. Departementet slutter seg til Statnetts vurderinger om at den omsøkte plasseringen av transformatorstasjonen utgjør den beste tekniske løsningen.

Statnett vurderte tre alternative ledningstraseer i sin tidligfaseutredning. I nevnte notat peker Statnett på at samlokalisering av ledningsnett var en prioritet i vurderingen av ulike ledningstraseer. Dette medførte at ett av de tre alternativene ble forkastet. Videre vurderte Statnett at et alternativ med samlokalisering i eksisterende trasé vil kreve arbeid under spenningsatt ledning og lengre utkoblinger av dagens ledninger. Dette skaper svært krevende og potensielt farlige arbeidsforhold, samtidig som det gjør det vanskelig å opprettholde forsyningssikkerheten. Alternativet hvor ledningsnett flyttes nærmere Fiskumvannet ble derfor konsesjonssøkt, da alternativet både samlokaliserer ledningsnett og er teknisk gjennomførbart. Videre skriver Statnett i konsesjonssøknaden at Statnett og Glitre Nett vil etterstrebe og samkjøre mastehøyder og spennlengder mellom mastene. Departementet anser en slik samkjøring som positiv da det vil redusere antall plan i ledningsnett. Departementet mener at det også i tilfellet med ledningstraseer er positivt å vurdere ulike plasseringer, slik Statnett gjorde i en tidligfasevurdering. Det er likevel lite hensiktsmessig å konsekvensutrede alternativer som ikke er teknisk gjennomførbare og derfor ikke kan realiseres.

Statsforvalteren peker på kabling av ledningstraseen som et mulig alternativ for å hensynta fugl i området, og mener dette burde vært utredet nærmere. Den nye ledningstraseen vil ifølge konsekvensutredningen gi noe økt risiko for fuglekollisjoner fordi ledningene kommer nærmere Fiskumvannet naturreservat og vil legges vinkelrett på antatte trekkorridorer. Det står videre i konsekvensutredningen at liner i flere plan og flere ledninger ved siden av hverandre kan bidra til økt risiko for fuglekollisjoner. Kabling av en eller flere av de omsøkte

ledningene vil ifølge utredningen redusere bredden på ledningskorridoren, og dermed minke kollisjonsrisikoen for fugl som trekker inn og ut av naturreservatet.

Departementet hadde 12. desember 2025 et møte med Statnett og Glitre Nett hvor tiltakshaverne la frem konsekvenser av kabling av den omsøkte ledningstraseen. På møtet kom det frem at kabling vil påføre tiltakshaverne betydelige ekstrakostnader, forsinke prosjektet og føre til store inngrep i dyrket mark. På bakgrunn av dette vurderer departementet at kostnadene for kabling, samt konsekvenser for samfunn og natur, er for store til å pålegge kabling av omsøkt ledningstrasé.

Departementet har i tillegg undersøkt mulighetene for å kable en delstrekning av den eksisterende 66 kV-ledningen Flesaker-Stengelsrud (Stengelsrudledningen), som er lokalisert sør for planområdet mellom den omsøkte ledningstraseen og Fiskumvannet naturreservat. Ledningen er bygget for å kunne drives med 132 kV spenning og er lavere enn de nåværende og de omsøkte ledningene inn til Eiker transformatorstasjon. Kabling av Stengelsrudledningen vil redusere det totale antallet ledningsplan i området, noe som kan redusere kollisjonsrisikoen for fugl som trekker inn og ut av naturreservatet, samt fugl som driver næringssøk i området. Glitre Nett, som eier ledningen, opplyser om at det er planer om å flytte Stengelsrudledningen når Glitre Nett flytter inn på nye Eiker transformatorstasjon på 2040-tallet. I tillegg estimerer selskapet at kabling vil medføre en betydelig kostnad. Selskapet mener derfor at det ikke er hensiktsmessig å kable Stengelsrudledningen.

Departementet peker på at det er knyttet usikkerhet rundt skadepotensialet som følger av nåværende ledninger og hvor mye kollisjonsrisikoen endres ved flytting eller kabling av ledningene. Usikkerheten blir blant annet pekt på i konsekvensutredningen og av Statsforvalteren. Det er dermed også usikkerhet knyttet til hvilken effekt kabling vil ha for fugl og derfor om det er et nødvendig beskyttelsestiltak, sett opp mot den betydelige kostnaden kabling medfører og flytteplanene til Glitre Nett. Det følger av naturmangfoldloven § 9 første punktum at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om tiltakets virkninger for naturmiljøet på beslutningstidspunktet, "skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet (føre-var-prinsippet). Bestemmelsen gir uttrykk for at manglende kunnskap ikke skal brukes som begrunnelse for å ikke unngå mulig skade. For å oppfylle bestemmelsens krav mener departementet at det må stilles vilkår om fugleovervåking. Undersøkelsene vil synliggjøre effekten ledningene har på fugl.

Basert på resultatene skal konsesjonsmyndighetene pålegge tiltakshaverne nødvendige tiltak for å unngå vesentlig skade på fugl, i tråd med naturmangfoldloven § 9. Departementet legger til grunn at det ikke skal utelukkes at det på bakgrunn av undersøkelsene kan pålegges kabling av Stengelsrudledningen, men mener at dette er forbeholdt situasjoner der det avdekkes stort potensial for alvorlig skade på truede arter. Undersøkelsene skal omfatte skadepotensial knyttet til både de omsøkte ledningene og Stengelsrudledningen. Departementet mener at undersøkelsene også vil gi merverdi for senere byggeprosjekter i området, samt andre prosjekter som planlegges i konflikt med fugletrekk.

Departementet legger til følgende kulepunkt under vilkår "11. Fugl".

Fugleovervåking

Det skal gjennomføres undersøkelser av kollisjoner mellom fugl og kraftledningene knyttet til Eiker transformatorstasjon, relevante deler av 66 kV-ledningen Flesaker-Stengelsrud og de nye 420/300 kV-ledningene. Konesjonærene må i detaljplanen legge frem en gjennomføringsplan for undersøkelsene. NVE må godkjenne planen og legge den fram for Miljødirektoratet. Undersøkelsene skal utføres med bruk av relevant fagkyndig kompetanse. NVE skal basert på resultatene av fugleovervåkingen pålegge tiltakshaverne nødvendige tiltak for å unngå vesentlig skade på fugl.

Konklusjon

Innsigelsen tas delvis til følge. Departementet presiserer de to første kulepunktene i konsesjonsvilkår 11. «Fugl», og legger til et kulepunkt om fugleovervåking. For øvrig stadfestes NVEs vedtak. Energidepartementet ber om at NVE oppdaterer anleggskonsesjonen i tråd med departementets vedtak.

Departementets vedtak er endelig. Det er ikke klagerett på klageinstansens vedtak, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd første punktum.

Med hilsen

Tollef Taksdal (e.f.)
avdelingsdirektør

Runa Kathrinsdatter Almeland
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:

Norges vassdrags- og energidirektorat

Adresseliste:

Glitre Nett AS

Statnett SF

Buskerud, Oslo og Akershus

Statsforvalteren i Østfold

Postboks 4904 Nydalen

Postboks 325

0423 OSLO

1502 MOSS